

Iran je zahvaćen ekonomskim protestima

rs.politsturm.com

Iran je zahvaćen ekonomskim protestima

2026-01-15

2 мин. читања

Iran je zahvaćen spontanim nemirima nakon imperijalističkih poraza i produbljivanja kapitalističke ekonomske krize.

Detalji. Protesti i štrajkovi su se naglo proširili krajem decembra. Nemiri su zabeleženi u 25 od 31 iranske pokrajine, što ovu krizu čini [rasprostranjenijom](#) od prethodnih talasa protesta, iako još uvek nije dostigla razmere protesta nakon ubistva [Mahse](#) Amini 2022. godine.

Pogoršanje materijalnih uslova direktno je izazvalo nemire. [Cena goriva](#) je porasla, dok su cene hrane [eksplozivne](#) za 72% na godišnjem nivou, uz istovremene masovne [nestašice vode](#). Radnici više ne mogu da [priušte](#) mlečne proizvode, voće ni meso i prinuđeni su da osnovne životne namirnice kupuju na kredit. Ukupna potrošačka inflacija u 2025. godini [dostigla](#) je 42%, dok je vrednost iranske valute [pala](#) na istorijski minimum.

[Rudari, kao i radnici](#) u logistici, naftnom i industrijskom sektoru, stupili su u [štrajk](#) zahtevajući povećanje plata u skladu sa inflacijom. Nakon toga, trgovci u Teheranskom velikom bazaru zatvorili su [svoje radnje](#) u znak protesta zbog nestabilnosti valute.

Ekonomski štrajkovi prerasli su u političke proteste protiv vlade, kojima su se pridružili [studenti](#) i [etničke manjine](#). Demonstranti su uzvikivali antiratne [slogane](#), protiveći se iranskim imperijalističkim avanturama, i [pozivali](#) na rušenje režima. Ipak, nemiri ostaju [spontani](#) i neorganizovani.

Reakcija vlasti u početku je bila [pomirljiva](#), predvođena reformističkim zvaničnicima. Međutim, eskalacija protesta [dovela](#) je do brutalne [represije](#) režima. Pojedini učesnici nereda su se [naoružali](#) i pokušali da [zauzmu](#) policijske stanice i državne institucije – najmanje 35 ljudi je [ubijeno](#).

Kontekst. Iranski imperijalisti su prošle godine [izgubili](#) regionalni rat sa [Izraelom](#) i ušli u 2026. godinu u znatno oslabljenoj poziciji. Režimski mediji u Iranu priznali su da je napad od 7. oktobra 2023. bio [teška greška](#) – doveo je do [razbijanja](#) iranskih saveznika Hamasa i Hezbolaha, gubitka zavisne sirijske [teritorije](#) i ozbiljnog oštećenja iranskog [nuklearnog programa](#). Nakon američko-izraelskih [bombardovanja](#), deo iranske kapitalističke klase [pozvao](#) je na popuštanje i ustupke.

Iran se već suočio sa spontanom talasom [protesta](#) 2022. godine, koji je započeo sporije od sadašnjeg, ali je vremenom prerastao u najveću [pobunu](#) od 1979. godine. Uprkos masovnosti, ustanak iz 2022. nije doneo stvarne promene za radničku klasu zbog odsustva revolucionarne organizacije – umesto toga, stotine radnika su [poginuli](#) bez jasnog cilja. Globalno, pogoršanje položaja radničke klase izazvalo je talas sličnih [narodnih pobuna](#) tokom 2025. godine, koje su se sve završile na [sličan način](#).

Važno je znati. SAD trenutno drže inicijativu u međimperijalističkom sukobu i ubrzavaju ofanzivu protiv [iranskog kapitalističkog režima](#). Od septembra, američko Ministarstvo spoljnih poslova uvelo je [sedam](#) paketa sankcija usmerenih na iranske naftne prihode i [aktiviralo](#) UN „[snapback](#)“ [sankcije](#) protiv iranskog nuklearnog programa.

U decembru je Izrael [predložio](#) obnovu [bombardovanja](#) Irana, uz [izjavu](#) SAD da bi to mogle podržati. Predsednik Tramp zapretio je [vojnomoj intervencijom](#) protiv Irana ukoliko režim nastavi da puca na demonstrante. Bez revolucionarne organizacije, opravdani ustanak iranskih radnika protiv sopstvene vladajuće klase biće samo izmanipulisan i iskorišćen u korist drugih imperijalističkih sila.

Ovaj talas protesta je specifičan: po prvi put su se iranski sitnoburžoaski trgovci i zanatlije pridružili radničkoj klasi u borbi protiv režima. Ovaj konzervativni, religiozni sloj sitnih kapitalista predstavljao je masovnu [društvenu osnovu](#) iranske teokratije od njenog nastanka. Trgovci Teheranskog velikog bazara igrali su [ključnu](#) ulogu u [omogućavanju dolaska](#) islamista na vlast tokom revolucije 1979. godine, na [štetu bivše](#) monarhije i suparničkih komunističkih pokreta.

Vrhovni vođa Hamenei [insistirao](#) je da je „bazaraska klasa među najlojalnijim slojevima zemlje Islamskoj Republici“, dok iransko rukovodstvo pokušava da razdvoji trgovce od radnika. Gubitak ove tradicionalne lojalističke baze u protestima mogao bi ozbiljno ugroziti opstanak režima.

Оригинални чланак